

Jämlikhetsstrategi

Inledning

Det här är Fagersta kommuns strategi för ett jämlikt Fagersta. Den är framtagen i dialog med invånare, olika aktörer från civilsamhälle och näringsliv. Strategin tar sin utgångspunkt i mänskliga rättigheter, diskrimineringslagen och Agenda 2030. Strategin baseras på Fagersta kommuns Vision 2030 och Fagersta kommuns värdegrund STAR - samarbete, trygghet, ansvar och respekt.

Fagersta kommun vill uppnå ett mer jämlikt och inkluderande Fagersta med minskade klyftor. Det innebär att kommunen aktivt ska undersöka och åtgärda olika former av ojämlikhet och ha ett förhållningssätt som motverkar utanförskap och exkludering. Fagersta kommun vill att alla som bor, lever och verkar i Fagersta känner sig hemma här och har samma möjligheter i livet. Kommunen ska bidra till utvecklingen av ett hållbart samhälle där både nuvarande och kommande generationer försäkras en god miljö och hälsa, ekonomisk och social välfärd och rättvisa.

Fagersta kommuns jämlikhetsstrategi är strukturerad utifrån kommunens beslutade riktlinjer för styrdokument och lägger fokus på målgrupper, övergripande prioriteringar och nyckelfaktorer. Strategin ersätter kommunens Jämställdhetsstrategi och till strategin kommer en övergripande handlingsplan kopplas samt handlingsplaner för enskilda definierade områden.

I strategin så används formuleringen alla människor. Det är en bred formulering men här vill poängteras att definitionen inkluderar alla människor oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder samt social, och ekonomisk bakgrund eller situation.

Bakgrund

Fagersta kommun har under lång tid arbetat med jämställdhet och jämlikhetsfrågor. Detta har bland annat resulterat i riktade insatser inom olika verksamheter och strategiska inriktningar där dessa frågor står i centrum. Men flera utmaningar kvarstår fortfarande. Det finns stora skillnader i livsvillkor, levnadsförhållanden och hälsa mellan olika individer och grupper av människor oavsett kön. Fagersta var från början ett brukssamhälle med tung mansdominerad industri. Detta har haft påverkan på normer och värderingar inom olika områden som till exempel utbildningsnivå och synen på sexualitet och har till viss del det än idag. Samtidigt har kommunen en lång historia av inflyttning av människor från många olika länder. Detta gör att kommunen i dagsläget har invånare med ungefär hundra olika födslonationaliteter. Den boendesituation som finns i Fagersta har en stark struktur av uppdelade områden vilket resulterar i att människor med olika socioekonomiska förutsättningar, ålder, bakgrund, kultur, värderingar, livserfarenheter med mera sällan möts. Detta kan skapa en grogrund för okunskap, rädsla, psykisk ohälsa, utanförskap, rasism och otrygghet.

Fagersta kommun ska aktivt arbeta för att bryta dagens mönster och bygga ett jämlikt samhälle där alla människor får de bästa förutsättningar för ett bra liv och har tillgång till grundläggande rättigheter, makt och resurser på lika villkor.

Jämlikhet i Fagersta

Jämlikhet utgår från alla människors lika värde, det handlar om våra rättigheter och skyldigheter och tar aktivt avstånd från alla former av diskriminering. I jämlikhetsbegreppet finns alltid ett jämförande perspektiv på individer och grupper. Jämförelserna utgår från de villkor, värderingar och normer som råder i samhället. Jämlikt är att ibland göra skillnad på ett medvetet sätt. Invånare har olika stort behov av kommunens tjänster, service och stöd. Att göra jämlikt är ibland att göra olika!

Syfte

1. Förbättra förutsättningarna för alla Fagerstabors liv, idag och i framtiden.
2. Styra mot en jämlik och jämställd fördelning av makt, pengar och resurser.
3. Mäta och synliggöra skillnaderna.
4. Åtgärda omotiverade skillnader och lyfta goda exempel.

5. Analysera hur planerade åtgärder och beslut påverkar jämlikheten.
6. Förbättra våra arbets sätt så att olika grupper av människor oavsett kön får del av verksamheten på lika villkor och med hög kvalitet.

Målsättningar

Kommunen står för en stor del av de tjänster och den service som påverkar invånarnas livsvillkor och levnadsförhållanden genom hela livet; inom skola, socialtjänst, vård och omsorg, och genom samhällsplanering och stöd till kultur och fritid. Kommunen har även ansvar för medarbetarnas villkor på arbetsplatsen. Som kommun kan vi därför bidra till ett mer jämlikt Fagersta, både genom innehållet i verksamheten och som stor arbetsgivare.

- Fagersta kommun ska säkerställa att alla verksamheter arbetar för en jämlik verksamhet, service och bemötande, likvärdig myndighetsutövning, likvärdig fördelning av resurser och jämlik fördelning av makt och inflytande till alla människor. I de fall Fagersta inte ansvarar ensamt för verksamheter, vid samarbete och/eller delat uppdrag med annan kommun ska Fagerstas representanter bidra med förslag och målsättningar för dessa.
- Fagersta kommun ska säkerställa att kommunen som arbetsgivare arbetar för jämlika anställningsvillkor och arbetsförhållanden, jämnare fördelning av kvinnor och män och icke-binära inom olika yrkesgrupper och förhindrar osakliga skillnader i lön gällande för alla människor.

Jämställdhet – jämlikhet

Jämställdhet innebär att kvinnor och män samt icke-binära har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom alla områden i livet. Att arbeta för ökad jämställdhet är att verka för att alla människor ska kunna forma sina liv som individer, utan att föreställningar om kön begränsar oss. Fagersta kommun arbetar aktivt med jämställdhetsintegrering. Det betyder att ett jämställdhetsperspektiv ska genomsyra hela kommunens arbete från styrdokument ut i verksamhet. På detta sätt kan vi belysa och säkerställa alla människor i Fagersta behandlas lika oavsett kön. Detta gäller både utifrån verksamhets och arbetsgivarperspektiv.

Kommunens jämlikhetsarbete innebär att kommunen har ett intersektionellt perspektiv på jämställdhet och involverar andra diskrimineringsgrunder i arbetet med jämställdhet.

Alltid kön men aldrig bara kön! Varken kvinnor, män eller icke-binära utgör några enhetliga grupper. En människas möjligheter i livet kan också påverkas av vilken socioekonomisk grupp man tillhör, var i landet man bor, liksom av etnicitet, religion, ålder, sexuell orientering, funktionsförmåga och annat som faller inom ramen för diskrimineringsgrunderna. Kommunen arbetar med jämställd jämlikhet och alla dessa kategorier samverkar med varandra. Först då är det möjligt att förstå hur ojämlikhet skapar olika förutsättningar för grupper eller individer.

Definition av kön

Fagersta kommun använder en könsdefinition uppdelad på två juridiska kön – kvinnor och män när det gäller övergripande statistik, uppföljning och resultat. Kommunen gör detta för att på ett systematiskt sätt arbeta för att undanröja ojämställdheten mellan kvinnor och män i samhället och i våra verksamheter.

Alla människor identifierar sig inte med det juridiska kön de tilldelades vid födseln. Det innebär att en så kallad binär syn på kön – med en uppdelning i flickor, pojkar, kvinnor och män – kan vara problematisk, bland annat för personer som inte identifierar sig enligt den binära könsuppdelningen kvinna/man.

Därför är det av betydelse att vidga begreppet kön att omfatta även icke binära och andra transidentiteter.

Fagersta kommun ska i sitt kommunikationsmaterial och enkäter samt bemötande av personal och invånare använda inkluderande definitioner och förhållningssätt. Här behövs utbildning, kunskap, verktyg och förståelse.

Målgrupper och övergripande prioriteringar.

De målgrupper som ska prioriteras i kommunens jämlikhetsarbete ska väljas med utgångspunkt i diskrimineringslagens definierade diskrimineringsgrunder: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Dessutom ska perspektiven social och ekonomisk bakgrund eller situation inkluderas. Fagersta kommun ska verka för att ingen människa diskrimineras och kommer att fokusera på sex övergripande prioriteringar för att tvärsektorielt arbeta preventivt med jämlikhet. De sex prioriteringarna är: frihet från våld, tillgänglighet, barnperspektiv, Hbtqi, mångfald och jämlik hälsa.

Frihet från våld

I Fagersta ska alla ha rätt till ett liv fritt från våld, förtryck, kränkningar och mobbning. Att människor utsatt för olika former av våld och hot om våld är ett samhällsproblem som måste arbetas med kontinuerligt och på alla olika samhällsnivåer. Rätten till ett liv fritt från våld har många dimensioner. Det handlar om både fysiskt och psykiskt våld, i både offentliga och privata miljöer och har en stark koppling till könsnormer. Här riskerar människor i olika former av utsatthet eller utanförskap att bli extra utsatta. Alla människor i Fagersta har rätt till ett liv fritt från alla former av våld, förtryck och kränkningar.

Särskilda utgångspunkter:

- Kommunen ska prioritera ett förebyggande arbete för att motverka våld och hot om våld som påverkas av könsnormer.
- Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation ska upphöra.
- Alla former av hedersrelaterat våld och förtryck ska motverkas och motarbetas.
- Våld, mobbning och kränkningar i skolor, på arbetsplatser och i andra delar av samhället ska upphöra.

Tillgänglighet

Fagersta ska vara lättillgängligt för alla – här blir en funktionsvariation inte till ett funktionshinder. Ett Fagersta utan hinder gör kommunen till en attraktiv plats att bo, leva och verka i oavsett fysisk eller psykisk funktionsförmåga. Dessvärre finns dock fortfarande många hinder i vägen för att alla människor ska kunna mötas och delta på lika villkor. En del av hindren ska rivas för att lagen säger att vi är skyldiga till det. De flesta hindren ska rivas i alla fall, eftersom det är medmänskligt och inkluderande och individen får ett ökat självbestämmande och ökad självständighet. Här finns även ett åldersperspektiv och ett digitalt perspektiv som handlar om att säkerställa att äldre människors kunskaper och erfarenheter tas tillvara och att öka kunskaper om digitala verktyg samt användandet av digitala möjligheter och resurser.

Särskilda utgångspunkter:

- Kommunen ska aktivt motverka fysiska, psykiska och digitala hinder.

Barnperspektiv

Barnkonventionen har blivit svensk lag och har fyra grundprinciper: Varje barn har samma rätt och lika värde, barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn, varje barn har rätt till liv och utveckling och varje barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad. Det är en självklarhet för Fagersta kommun att följa Barnkonventionen och i alla lägen värna barns rättigheter.

Särskilda utgångspunkter:

- Fagersta kommun följer Barnkonventionen och säkerställer att inget barns rättigheter kränks.
- Barnperspektivet och barns perspektiv är en naturlig del av allt arbete som rör barn och tas i beaktande vid alla beslut som rör barn.
- Genom att inkludera barn i frågor som de berörs av så arbetar Fagersta kommun med att stärka barns inflytande och delaktighet.

Hbtqi

Fagersta kommun använder förkortningen hbtqi i enlighet med RFSLs¹ definition. Hbtqi är en officiellt etablerad förkortning för ett paraplybegrepp för homosexuella, bisexuella, transpersoner, personer med queera uttryck och identiteter och intersexpersoner. Fagersta kommuns definition av hbtqi har även ett inkluderande perspektiv som omfattar asexuella och alla som definierar sig bortom det hetero- och cisnormativa. I Fagersta ska alla ha rätt till ett självständigt liv, egen sexualitet och integritet. Undersökningen Liv och hälsa ung 2020 visar på stora skillnader i ungas mående. En avgörande faktor som har stor betydelse för ungas mående är sexuell läggning. Unga som inte definierar sig som heterosexuella svara i högre grad att man mår sämre och att man trivs sämre i skolan. Detta påverkar förutsättningarna i livet för gruppen på ett negativt sätt. Fagerstas historia som bruksort upplevs fortfarande ha negativ påverkan på synen på sexualitet och könsidentitet. Här behövs riktade insatser, ökad förståelse och acceptans samt ökad kunskap för att ändra bemötande, förhållningssätt och attityder.

Särskilda utgångspunkter.

- En handlingsplan för kommunens arbete med hbtqi frågor ska tas fram.

Mångfald

Här följer ett utdrag ut kommunens Vision 2030:

Fagersta är staden där social, etnisk och kulturell mångfald driver utvecklingen framåt och där människor möts över generationsgränser. Här finns en bredd av mötesplatser, såväl fysiska som virtuella där ung möter gammal och där vår historia möter framtiden. Där världar möts, helt enkelt.

Jämlikhets- och mångfaldsarbetet inom Fagersta kommun ska utveckla levnadsvillkoren för våra invånare genom att ge samtliga individer möjlighet att vara aktiva och växande. För Fagersta kommun är integrering och inkludering en prioriterad fråga och med mångfald blir vi en bättre och en mer hållbar kommun. (Vision 2030)

Fagersta ska vara en plats som präglas av samarbeten och möten över grupp- och kommungränser, jämlika livschanser och social sammanhållning. Vi lever i dag i ett mångkulturellt men segregerat samhälle där människor allt för sällan möts. I Fagersta finns invånare med ursprung över hela världen. Många Fagerstabor har flera generationer bakåt en släkthistoria av invandring och en stor del av kommunens unga har ytterligare ett modersmål utöver svenska. Fagersta kommun vill skapa förutsättningar för att minska segregationens negativa konsekvenser och öka inkludering.

Särskilda utgångspunkter:

- Fagersta kommun ska stötta inkluderande mötesplatser utifrån den mångfald grupper som lever i kommunen.
- Nya vägar ska sökas för att uppmuntra möten mellan människor inom utbildning, arbetsmarknad och fritid utifrån olika gruppers behov.
- Nya samverkansformer med civilsamhälle och näringsliv för att stärka interkulturella processer ska initieras.

Jämlik hälsa

Fagersta ska vara en plats där alla invånare har möjlighet till ett långt liv med fysisk och psykisk hälsa och välbefinnande. Hälsa är det som de flesta av oss värdesätter allra högst - en viktig resurs i vardagen. Det bidrar till möjligheten att utbilda sig, arbeta och försörja sig, och delta i samhällslivet i övrigt. En god och jämlik hälsa bland Fagerstaborna är därför en gemensam samhällsangelägenhet – inte bara ett mål i sig, utan också ett medel och stark drivkraft för tillväxt och hållbar utveckling i Fagersta.

Men hälsan är ojämlik. Det finns stora skillnader mellan olika grupper av människor med olika sociala och ekonomiska livsvillkor. Ju bättre livsvillkor och ju högre social position i samhället i förhållande till andra, desto bättre hälsa och längre liv. Det vill vi ändra på. Vi ska minska de omotiverade, systematiska och påverkbara hälsoklyftorna. Alla Fagerstabor ska ha förutsättningar att leva i trygga miljöer som främjar hälsa och förebygger ohälsa.

Särskilda utgångspunkter:

¹ Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter

- Fagersta kommun ska ta fram och följa upp statistik kopplat till jämlikhälsa på områdesnivå.
- Nyckeltal som kan följas över tid kopplade till jämlik hälsa ska identifieras och användas.
- Uppföljningsbara åtgärder som kopplas till statistik och nyckeltal ska tas fram.

Nyckelfaktorer

För att arbeta mot ett mer jämlikt Fagersta så behöver vi inte enbart veta vilka som berörs och vad vi ska göra utan även hur vi ska göra vad. Nyckelfaktorerna tydliggör på vilket sätt vi ska arbeta med jämlikhet för att uppnå effekt. Fagersta kommunens identifierade nyckelfaktorer är kunskap, dialog och samverkan.

Kunskap

Fagersta kommun behöver ha ett långsiktigt systematiskt arbete med att hålla en hög nivå av kunskap kring jämlikhet inom organisationen. Detta sker genom kontinuerliga jämlikhetsutbildningar och workshops där kommunens värdegrund STAR aktualiseras och diskuteras.

Dialog

Medborgarens fokus, dialog och samarbete är centralt. Kommunen är beroende av erfarenheter från den enskilde invånaren, bästa tillgängliga kunskap från forskning och från praktiskt platsnära arbete. Därför är det viktigt att de som tolkar och beslutar om vägar framåt är representativa i fråga om erfarenheter och för den plats och de människor där förändringen ska ske. Kommunen ska involvera berörda invånare, parter och aktörer i arbetet med jämlikhet.

Samverkan

Gemensamma krafter för lika livschanser. Komplexa samhällsutmaningar kräver komplexa lösningar. Statliga insatser, regionala satsningar och kommunala verksamheter måste samspela för att stärka en jämlik samhällsutveckling. Arbetet ska bedrivas på samhälls-, grupp- och individnivå inom kommunens verksamheter och i samverkan med forskning, civilsamhälle, näringsliv och andra aktörer. Kommunen ska vara en engagerad och drivern part i jämlikhetsfrågor och delta i samverkansnätverk både lokalt och regionalt samt söka olika former av samverkan och utveckling med andra lokala, regionala och nationella parter med intresse för jämlikhetsfrågor.

Sammanfattning

Fagersta kommuns jämlikhetsstrategi ska bidra till ett hållbart och mer jämlikt Fagersta med minskade klyftor och Fagersta kommuns värdegrund STAR genomsyrar allt vårt arbete. En övergripande handlingsplan ska tas fram som stöd i kommunens jämlikhetsarbete. Kommunens jämlikhetsarbete ska ta sin utgångspunkt i strategins uttalade mål, definierade målgrupper och identifierade nyckelfaktorer. Ansvar för jämlikhetsstrategin och tillhörande handlingsplaner ska bäras brett av kommunens förvaltningar och även involvera samverkansförbund.

